

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12'—pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SANDOR.

„BIZONY, ISTENNEK FIA VALA EZ!”

(Máté 27:54/b.)

Az ünnepi bizonyáglétel mintája, ahogy a pogány katonatiszt és a sokaság az első nagypénteken megnyilatkozott. Ünnepi minta ez a nyilatkozat, mivel Isten adta hozzá a bölcseséget. Nem kereshetjük tehát a lélektani hatásokat, az egyéni intelligenciát, az iskolai tudás útján lemért tapasztalást, vagyis a változatlán emberit a bizonyosságban, amely nagypénteken elhangzott. Mert ezen a napon tanukat rendelt ki Isten, akik azért tudtak beszélni bizonyosságban, mert Isten adott erre nekik jogot és erőt. A pogány katonatiszt és a tömeg azonos módon szól. A kijelentésnél elnémul a gúny, a kicsinylés, a tagadás és egyedül a szükséges bizonyosság szava zeng. Isten Lelke az ünnepi valóságot mutatja meg a magános embernek, aki kezdetben érthetetlenül áll a kereszt alatt, épúgy, mint annak a tömegnek, amely hirtelen tér meg a Teremtőhöz. Így a kijelentés Krisztusról, hogy Ő valóban Isten Fia, azért igaz ember és igaz Isten, — az egyén és a különféle embercsoport számára: nagypénteki tény. Annnyira ünnepi valóság, amint ünnepi bizonyosság, amit az Evangélium vonatkozó más helyén olvashatunk ismétellen, hogy Jézus Krisztus a Fiúisten. Az elégséges, egyszersmindenkorra szóló lett, a győzelmes eredmény megvalósulása nagypéntek, az első nagypéntek és erről bizonyosság, híradás, amit a pogány katona s a körülötte levő tömeg közösen kijelent.

1. A szenvedés, Jézus Krisztus nagypénteki s ezt előző szenvedése található az ünnepi bizonyáglételben. Mert vállalta: viselte. S mert viselte, bizonyosságot tett halalmáról. Hódító s hűséges az a hatalom, amely a keresztet és magát a kereszt első ünnepét szerezte számunkra.

A tömeg, együtt a kemény katonával tanúja ennek a szenvedésnek. Közélről látta az őt sebet, az őt csodát, a hatórai kínt, s a keresztől nyilalló hét kiáltást hallotta. Lehet ilyenkor némán otthagyni a keresztet? Lehet szótlán az ember, amikor Isten szenved? Lehet ünnepi alkalmunk, hogy eszmélünk a szenvedésekre s nincsen bizonyágunk? A szeretetből és a szolgálattól

szenvedő Jézus Krisztus bizonyáglévői sorában így kell felhangzani közösen a pogány százados és a tömeg ajkáról a vallomásnak. Kell, mert Isten engedi!

2. Mégis ez a bizonyosság nem pusztán a szenvedés, hanem a halál magyarázata is. Miért történt? Isten Lelkének vezetése alatt, vallja az Anyaszentegyház és a bizonyosság boldogan mondja, hogy a halál hatalmát törte meg az erős, a jóságos, a kegyelmes Krisztus. Amikor a nagypénteki keresztthalálnak az emberi értelem számára felfoghatatlan tényét tekintjük, az Evangélium tanításában tükrözött élet, a boldog és bátor bizonyáglévők hangja győz meg bennünket. S amikor idézzük az emberi szenvedést, vele együtt a halál kikerülhetlenségét és éppen nagypénteken mondjuk: homo crucis figura! Csakugyan az ember keresztalakú. Külsőnk figyelméztet, hogy a Kereszt Ura legyen az Urunk, Törvényünk és Evangéliumunk, kezdetünk és végezetünk, életünk és felláadásunk. Magyarázója s megmentője üdvösségünknek; szenvedésünk és halálunk szabadítója. Így éppen a bizonyságok nyomán nem súlyos teher a szenvedés és ver bennünket bilincsbe a halál féltelme. Mert miként akar igazán ünnepelni az a keresztgyén lélek, aki nagypénteken nem hallja az Anyaszentegyház bizodalmas, boldog hitét hangzani a világunkban: Jézus Krisztus a szenvedés Ura s a halál legyőzője.

3. Keveset teszünk és nem ünnepi a hitünk, hogyha csak a sajátmagunk szenvedésével és halálával foglalkozunk nagypénteken. Krisztusnál időzzünk. Vele, övével foglalkozzunk. Szeretetét csodáljuk. Kitarul a szívünk ekkora szeretet, ekkora áldozat láttán. Mindez érettség és a nagypénteki tény: éretlem is történt. Áldozat, amelynek hűbeli s lelki hasznát tekintjük kezdetétől mindvégig, magasztaljuk ünnepi alázatos ajakkal.

Áldás ez az áldozat. Különösen korunkban. Hogyha az aggodalmaskodó ember, a gyenge s kereső lélek rá-talál, tovább már bizó, erős és hitvalló. Miről beszél, mint főöröméről? Krisztusról, aki keresztjével a szenvedő, szükségben élő, a kísértések között hányódó emberért áldozat. Krisztusról mond bizonyágot, aki a haláltól rettegő ember miatt a saját életét áldozta fel, hogy hitünk

és reménységünk szerint ez az áldozat éltesen bennünket ebben a világban, valamint az új ég és az új föld világában. Az első nagypéntek ünnepi áldozata s ünnepi áldozója Urunk, éppen azért, mivel szenvedése s halála értünk a bér. Aki Krisztus tulajdona, a legnagyobb református ünnepen, a mai napon, értékeli az áldozatot és hűséggel szólal meg az áldozó Úrról, Akié a menny és a föld minden hatalma.

4. Az első nagypéntek bizonyágpéldáját a megtérés kísérte. A mostani nagypéntek, az ünnepi emlékezést, fogadalmait, jóhászait kíséri-e megtérés? Tudjuk-e tehát alázattal elfogadni az első nagypéntek áldozatát, hittel viszonzni igazságát, reménységgel várni, hogy áradó áldása nyilvánvaló lesz minden kiválasztott részére a jelenvaló s az elkövetkező világban? Ha egyszer ünnepi kegyelmet kérünk Anyaszentegyházunk és nemzetünk életére s a sajátmagunk részére — elfeledkezhetünk-e a régi s eredeti ünnepi következményről, a bizonyosság nyomán járó megtérés ajándékáról? Bizony, ez az igaz és éppen azért mennyei ajándék Isten irgalmas kezéből, ha egyszer megvan, olyan ünnepet hoz, amely magát a keresztet és a Kereszt Urát, nagypéntek ünnepét, ezzel együtt szenvedésünket, halálunkat, életünkben várt áldozatainkat teljesen más módon tünteti fel. A megtért magyar keresztény átveszi az apostoli Igét, mint szent, szükséges bizonyosságot és a keresztény számára lehető egyetlen dicsévkébe fog: „Nékem pedig ne legyen másban dicsévkésem, hanem a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, aki által

„nékem megfeszítettél a világ és én is a világnak” (Galatá, 6: 14.).

A megtérésben így ismerjük fel, kifejezetten a hitünk segítségével, hogy áldozatunk, szenvedésünk, halálunk idején Krisztus az életünk Fejedelme, Mester, kinek tanítványai vagyunk, kinek halála, szenvedése, mint áldozat minden bűnünkért elégtétel.

5. A tűz, a vér, a vas pusztító háborújában immár negyedizben ünnepeljük nagypénteket. Szendvéseinkben nézünk a Szendvére. Tőle tanuljuk a türelem, a békés türelem viselkedését. Amikor sebek borítják az emberiséget, amikor sajognak sebeink, a keresztény és a nemzeti sebek egyaránt, őt szent sebére tekintünk. Azok gyógyító sebek minden nemzet, minden felekezel javára. Amikor az áldozat órája üt, tanulhatunk-e áldozathozatall mástól, mint éppen Tőle, lemondást másként, mint példája szerint. Hogyha halálunk perce elérkezik, nevéhez folyamodunk. Mentő, mindig erős név. Benne bizzunk csupán!

Amikor 1943. év nagypéntekén Krisztusra tekintünk, kiről valljuk, hogy a Kereszt Ura, mi sem mondhatunk ünnepi bizonyosság gyanánt egyebet, mint róla nyilatkozunk: „Bizony, Istennek Fia vala ez!” Bizonyosságunk csatlakozik az Anyaszentegyház bizonyosságtengeréhez, ott vagyunk az első nagypéntek tanúságtévi között. A kereszt alatt dicsérjük Istent, hogy kegyelmet adott részünkre Krisztusban. Ez az ünnepünk, mert ez az életelő vigasztalásunk!

Narancsik Imre.

Vallásos nevelés a családban

Szilárd meggyőződése az, hogy a holnapra való felkészülés egyik legfontosabb munkája az, amit ez a cím fejez ki: „Vallásos nevelés a családban.”

A holnap feladata: a romok eltakarítása és egy új, jobb és boldogabb világ felépítése. Tragikus jelenben élünk. Sok nyomorúságunk legfőbb oka az, hogy a nyugati emberiség nagy része messze eltávolodott az igaz keresztény vallástól. Egész kultúránk a kereszténység jegyében áll, azon alapszik, és ezért ha vallásunkat elhanyagoljuk, elhagyjuk vagy elvetjük, akkor a történelem eddigi tanúsága szerint megrendülnek a végső alapelvek, meglazulnak az emberi együttélés Istentől szentesített kötelekei, és olyan válságba sodródunk, amelyből emberi erő ki nem szabadíthat. A menekülés egyetlen útja nem lehet más, mint a visszatérés a krisztusi kijelentés igazságához. A holnapra az készül fel igazán, aki maga visszatér és rábizott embertársait is visszavezeti az egyetlen járható útra, a Krisztus útjára.

Csak ebből a szempontból láthatjuk igazán a vallásos nevelés mérhetetlen fontosságát. A vallásos nevelés tényleg a jövő építése.

Ennek a munkának legfontosabb tényezője a keresztény egyház mellett a keresztény család. Volt idő, amikor a nevelők hajlandók voltak túlságosan sokra becsülni az iskolateremben folyó munkát a családi nevelés rovására. Ma azonban tudjuk, hogy a döntő benyomások, az egész életpályát meghatározó hatások ideje a család körében eltöltött gyermekkor. Jól mondotta a nagy Hebbel: „Sorsunk gyökerei gyermekkorunkba nyúlnak vissza... A világról szerzett első benyomások eltörülhetetlenek és minden

későbbi hatással szemben érvényesülnek.” Ami pedig közelebről a vallásos nevelés kezdeteit illeti, a kiváló holland református theológus, Bavinck szerint „semmiféle oktatás nem olyan gyümölcsöző a zsenge gyermekkorban, mint a vallástanítás.”

Ezért a szülőkre óriási felelősség súlya nehezedik. Jézust elsősorban a szülőknek kell meghallgatniok, amikor ezt mondja: „Aki egy ilyen kis gyermeket befogad az én nevemben, engem fogad be. Aki pedig megbotránkoztat egyet e kicsinyek közül, akik én bennem hisznek, jobb annak, hogy malomkövet kössenek a nyakára és a tenger mélységébe vessék!” Ezt a felelősséget senki sem veheti le a szülők vállairól, mert hitünk szerint a nevelés munkáját maga Isten bizta ránk. A szülők istentiszteletet végeznek akkor, amikor gyermekeiket hűségesen és lelkiismeretesen nevelik.

Luther mondta, hogy a legnagyobb és legjobb munka, amit ebben az életben elvégezhetünk, az, hogy gyermekeinket helyesen neveljük. Ugyancsak ő mondta egyik prédikációjában: „Mit használ, ha magad holtra böjtölöd, éjjel-nappal imádkozol és zarándoklatokra mégy. Ezek felől Isten nem fog megkérdezni az utolsó ítéletkor. De felelned kell a kicsinyekért, akiket Isten rád bízott.”

De nemcsak Isten támaszt velünk szemben igényt a vallásos nevelés terén, hanem maga a gyermek is, akinek szüksége van vallásos nevelésre. Ezen a ponton valamikor elég sokat vitatkoztak a pedagógusok. Az újkori nevelési elmélet és gyakorlat egyik legfényesebb alakja, Rousseau például azt állította, hogy a gyermeknek nincs vallása és ezért

nincs szüksége vallásos nevelésre sem. Szerinte az, amit a gyermeknél vallásnak nevezünk, csak utánzás és dresszúra. Ma már ezen az állásponton túl van a pedagógia, és a modern pedagógusok túlnyomó többsége elismeri, hogy a gyermeknek igenis van igazi vallása, amely éppen úgy rászorul az ápolásra, vezetésre, fejlesztésre, mint a gyermek lelki életének bármely más megnyilatkozása. Az az áhítatos sejtélem, hogy egy magasabb hatalom uralkodik felettünk és hogy mi minden életmegnyilatkozásunkban ettől a felsőbb valóságtól függünk — ez a tudat, vagy még inkább ez az érzélem a gyermek lelkében is él. De ahhoz, hogy az istenségnek ez a megérzése, ez a *sensus divinitatis* helyes irányban fejlődjék és mindjobban tudatossá váljék, a gyermeknek feltétlenül szüksége van a felnőttek és elsősorban a szülők segítségére.

Sőt ezen túl azt is állítanunk kell, hogy a gyermeki lélek húrjai — ahol és amikor Isten akarja — magát az evangéliumot is képesek visszhangozni. Nem szabad azt gondolnunk, hogy az igaz keresztyén vallás csak felnőtteknek való. Isten új szövetségébe kicsinyeink is belatartoznak. Ha a gyermekek ki volnának zárva az evangélium áldásaiból, akkor Jézus a tanítványok akadékoskodásával szemben nem mondta volna: „Engedjétek hozzám jóni a kisdedeket...“ Előbb már idézett nyilatkozatában pedig ugyancsak Jézus beszél azokról a kicsinyekről, akik „hisznek“ benne. A gyermeknek tehát nemcsak vallása van, de Isten kegyelméből a keresztyén vallás elfogadására is képes, az örömhírt is befogadhatja a szívébe és *hinni is tud Megváltójában*. A keresztség szentségében benne van az elkötelezés, hogy gyermekeinkkel, akik a keresztségben Krisztus számára elpecsételtettek, a teljes evangéliumot közöljük.

Most azonban fordítsuk figyelmünket a gyermek vallásos életének kezdeteire. Az az áhítatos sejtélem, amelyet az előbb *Kálvin Jánossal* az „istenség megérzésének“ nevezünk, három forrásból táplálkozik. Az első a *természet* jelenségeinek szemlélete. Ha a természet világa titokzatosan nagyszerű a felnőtt előtt, még félelmetesebb és nagyszerűbb a gyermek előtt. Egy-egy hatalmas vihar, jégeső, de még inkább a villámlás és a mennydörgés felébresztik a gyermekben azt a sejtélemet, hogy a természet megrendítően csodálatos jelenségei mögött kell lennie egy olyan hatalomnak, amely az ember erejét messze felülmúlja és amely előtt hódolattal kell meghajolnunk. Hogy ez a hatalom személyes valóság, Akit Istennek nevezünk — ezt a gyermek még nem tudja. Erre a gyermek magától rá nem jön. Igaza van annak a vallásos nevelőnek, aki azt mondta, hogy egy gyermek sem tudja „kitalálni Istent“. A felnőtteknek kell a gyermeket rávezetniük arra, hogy a természet nagyszerű jelenségei mögött a teremtő és gondviselő Isten valósága rejtőzik.

A gyermek vallásosságának második forrása az *erkölcsei élet*. Amint a természet megrendítő eseményeinek szemlélete áhítatot kelt bennünk, éppen úgy az erkölcsei törvény egyénfőlötti, sőt emberfőlötti valósága is sejteti velünk, hogy egy végtelenül nagy és szentséges lényel állunk szemben, aki a jót szereti és a rosszat gyűlöli. A lelkiismeret bizonyosságot tesz Istenről. A gyermeknek is van lelkiismerete. Nemesak a szoktatás vagy a kényszerítés eredménye az,

hogy a gyermek a rossz cselekedet után szégyenli magát, elpirul, kerüli szülei tekintetét. Mindez annak a jele, hogy a gyermek lelkiismerete az erkölcsei törvény érvényét elismeri és valamiképpen azt is sejteti, hogy a törvény megszegése által magával a törvény Urával, Istennel kerül szembe. Hogy ez a sejtélem tudatos meggyőződésé, hitté legyen, ehhez ismét a felnőttek vezetésére van szükség.

A harmadik forrás maga a *családi élet*. A gyermek a családban tanulja meg az emberi élet két alapvető valóságát: a *közösséget* és a *tekintélyt*. Ezért szükséges, hogy a család igazán szeretetközösség legyen. A szülői *szeretet* a nevelés leghatalmasabb eszköze. A nevelés a legelső években tulajdonképpen nem is lehet más, mint ennek a gondoskodó, önfeláldozó szeretetnek állandó megmutatása. A gyermeknek éreznie kell, hogy szüleiére feltétlenül rábízhatja magát, hozzájuk mindig teljes bizalommal fordulhat. A legtöbb súlyos jellemhiba gyökere a gyermekkorba nyúlik vissza és abban van, hogy a gyermek és a szülő között a szeretetteljes bizalomnak ez a viszonya valamiképpen megromlott. Ezért a szülők első aranyszabálya ez: *mindenképpen tartsd meg gyermeked bizalmát*. Ha a bizalom megvan, akkor minden kisebb bajon könnyű segíteni. De ha ez elveszett, akkor a gyermek kiesett a szülő kezéből. Különösen fontos a kölcsönös bizalom a serdülőkor válságos idején. Ilyenkor gyakran azért omlik össze a gyermekévek tiszta, őszinte hite, mert hiányzik a kölcsönös bizalomnak az az alapja, amelyen állva a szülők irányt mutathatnának.

Igazi közösségi élet nincs *tekintély* nélkül. A szülők nevelői tekintélye nem magyarázható meg egyszerűen a szülők testi és szellemi fölényével. A szülői tekintély felülről száll alá. Istentől van. Isten kölcsönad valamit a maga tekintélyéből a szülőknek, hogy azok a nevelés munkáját áldásosan végezhessék. Ezért a vallásos nevelés szempontjából elsőrendű fontosságú, hogy a gyermek tisztelje szüleit és engedelmeskedjék nekik. Igen sok igazság van abban a mondásban, hogy az engedelmisség a mennyország kapuja. Aki szüleit nem tiszteli és szüleinek nem engedelmeskedik, az Istent sem fogja tisztelni és az Istennek sem fog engedelmeskedni. Ezért gyermekünk jól felfogott érdekében meg kell követelnünk az engedelmisséget. Ha kell, teljes szigorral kell fellépünk. A szigor nem ismerő, pajtáskodó nevelés a gyermek romlására vezet.

Ezért nem tehetjük a családi nevelés jelmondatává azt a szellemes mondást, hogy „mindent megérteni annyi, mint mindent megbocsátani“. Igen, legyünk megértők, de legyünk szigorúak is. Az erkölcsei törvény feltétlen érvényét csak akkor ismeri fel a gyermek, ha annak mindig, kivétel nélkül engedelmeskedni kell. Ezért a keresztyén hit alapján hangsúlyoznunk kell a *fegyelmezés* jogát és kötelességét. Szükség esetén még a testi fenytetés is helyénvaló. Így tanítja nemesak az Ó-, hanem az Újtestamentum is. „Aki megtartóztatja az ő vesszejét, gyűlöli az ő fiát; aki pedig szereti, azt megkeresi őt fenytétkel“ — mondja a Példabeszédek könyve —, mert „te vesszővel vered meg őt: és az ő lelkét a pokolból ragadod ki“. Az Újtestamentum pedig a szülői fenytéket az isteni fegyelem szigorával állítja párhuzamba: „A mi testi apáink fenytettek minket

és becsültük őket ; avagy nem sokkal inkább engedelmeskedünk-e a lelkek Atyjának, és élünk!... Barmely fenyítés ugyan jelenleg nem látszik örvendetesnek, hanem keservesnek, ámde utóbb az igazságnak békességes gyümölcsével fizet azoknak, akik általa gyakoroltatnak." Bizonyos modern nevelési elméletek nemesak a nevelői tekintélyt ásták alá, hanem a fegyelmezés jogának alapját is. Ez pedig sokszor odavezetett, hogy a gyermekek — akik természetlől fogva egocentrikus lények, azaz magukat helyezik középpontba — : valóságos zsarnokokká váltak. Ennek igen jó példájáról hallottam Amerikában. Az elkényeztetett Tommy fiú olyan rosszul viselkedett az iskolában, hogy a tanítónéni végül is testi fenyítéket volt kénytelen alkalmazni. Tommy böm-bölvölve szaladt haza és mondta el szüleinek az őt ért nagy sérelmet. A szülők felháborodva mentek az iskola igazgatójához. „Kikérjük magunknak és tiltakozunk az ellen, hogy a mi gyermekünket bárki is megverje. Tommy fiunk nincs ehhez hozzászokva. Mi otthon őt soha meg nem ütjük, legfeljebb — *önvédelemből*.“ Valaki azt mondta, hogy a gyermekek „kis felségek“. De vigyázzunk, hogy a „kis felségek-ből“ ne váljanak „nagy zsarnokokká“.

Természetesen a fenyítésnek van határa. Sohase legyen az a szülők gyengeségének, tanácstalanságának elárulója. Ne tűnjék fel bosszúállásnak vagy szeretetlenségnek. A fenyíték alkalmazásában igen nagy bölcseségre és önuralomra van szükség, mert az többet árthat, mint amennyit használ. Sok ember „csökkentértékűségi komplexusá“ a túlszigorú és oktalan gyermekkori fegyelemre vezethető vissza. A helyesen alkalmazott fenyíték nem aláássa, hanem inkább helyreállítja a gyermek önértékét. Sohase a szenvedély diktálja a fenyítés mértékét, mert a szenvedélyes harag rossz tanácsadó. Egy híres német pedagógus igen helyesen mondta, hogy *a gyermeknek kiosztott minden tíz ütlegből kilencet maga a nevelő érdemelne !* Ne éljünk vissza a fenyítés jogával, hanem használjuk azt mindig gyermekünk javára. A szeretet tapintata és leleményessége el fog igazítani minket a fenyíték alkalmazásának nehéz kérdéseiben.

Különös eréllyel kell üldöznünk a *hazugságot*. Az eredendő bűn hazugsággal kezdődött. Igaz az a mondás, hogy a hazugság minden bűn szülőanyja. Irtanunk kell a hazugságot, mert a szülő és gyermeke közötti kölesönös bizalmat semmi sem rontja meg annyira, mint a hazugság. A szülő első nagy csalódása: a gyermek első hazugsága. Itt azonban meg kell jegyezni azt, hogy a gyermek hazugsága sokszor csak „látszathazugság“ (Scheinlüge), aminek az a magyarázata, hogy a kis gyermek nem tud pontosan különbséget tenni a valóság és a képzelet világa között. Ha azonban a gyermek hazugságában bizalmatlanság jut kifejezésre, erélyes fellépésre van szükség. Az evangéliumi vallásos nevelés első fel-tétele az őszinteség ápolása és fejlesztése.

De nemesak a fegyelmezésben van szükségünk nagy bölcseségre, hanem a *jutalmazásban* is. Talán ebben még nagyobb tapintattal és belátással kell eljárunk. Különösen óvakodnunk kell a részrehajlástól és az igazságtalanságnak még a látszatától is.

Minden fegyelmezés és szoktatás eredménytelen lesz akkor, ha nem jár vele együtt a szülők jó

példája. A gyermek azért tesz valamit, mert a szülei is teszik és azért hisz valamit, mert a szülei is hiszik. A szülők példaadása őszinte, természetes legyen. Lehet, hogy később a tervszerű, öntudatos ráhatás fontosabb lesz, mint az öntudatlan, spontán példa-adás, az azonban kétségtelen, hogy a fiatal gyermekkorban az öntudatlan példa többet ér minden tanításnál és minden prédikációnál. Ennek lélektani magyarázata az, hogy a gyermek utánzási ösztöne sokkal erősebb, mint a felnötté. Ezért igen nagy dolog, ha valaki úgy emlékeztetik meg a szülői hajlékról, mint egy kiváló német valláspedagógus, H. Schreiber, aki ezt írja : „A vallás nálunk nem csupán kegyes beszéd volt. Ajtónkon nem ment ki koldus üresen. Szegény vándorok gyakran ettek asztalunknál és melegedtek kályhánk mellett. Szegény osztálytársamat édesanyám egy évig látta el élelemmel. Így nem lehet csodálkozni azon, ha már gyermekkoromban megtanultam minden dolgomat Isten nevében tenni.“

Az öntudatlan példa mellett az első hónapoktól kezdve szükség van a tudatos, tervszerű ráhatásra is. Ez eleinte természetesen főleg az anya kötelessége.

Amint a gyermek beszélni kezd, el kell kezdeni az *imádkozásra* tanítást. Először rövid, kötött imádságokra van szükség, amelyeket mi magunk is tanultunk annakidején édesanyánktól vagy a tanítónktól. Később imádkozhatik a gyermek szabadon is. Meg kell próbálnunk, hogy a gyermeket fokozatosan kivezessük a gyermekkort annyira jellemző önzés légköréből, amely eleinte a gyermek imádságait is áthatja. Meg kell tanítani a gyermeket arra, hogy tudjon másokért is imádkozni és Isten ajándékaiért hálát adni.

Majd elkeződhetik az *elbeszélések* elmondása. Amint a gyermek értelme nyiladozik, mind több és több bibliai történet számára válik fogékonnyá a lelke. Ne zavarjon meg az, hogy a gyermek a mesét az igazi történettől eleinte egyáltalán nem tudja megkülönböztetni és a vallás valóságait a fantázia színes ruhájába öltözteti. Csak arra kell törekednünk, hogy a gyermek „képzeletvallásának“ mindig legyen alapja a gyermek „tapasztalatvallásában“. Ha például a kis gyermek Istent virágokat öntöző öreg emberként gondolja el, ez mindaddig nem baj, amíg ebben az anthropomorf elképzelésben az a megtapasztalás tükröződik, hogy Isten jóságos, gondviselő Isten.

Fontos az *éneklés* is. A gyermek nagyon szívesen énekel. A szülők nagyon jól teszik, ha például a vasárnapi iskolában tanult énekeket otthon is elénekeltetik és eléneklük a gyermekkel.

De még hathatósabb eszköz a család közös *házi áhítata*. Csak az a nagy kár, hogy ez igen kevés családban van meg.

Az *asztali áldás* elmondása ne legyen gépies, megúnt dolog, külsőség, hanem tényleg a szívből jövő hála és segedelemkérés kifejezése.

Igen fontos dolog az *iskolai, egyházi vallástanítás* őszinte és buzgó támogatása. Sok panasz hangzik el manapság a szülők részéről is az iskolai vallástanítás ellen, de meg kell kérdeznünk : megkapja-e az iskolai vallástanítás azt a támogatást és fedezetet a családi neveléstől, amelyre feltétlenül szüksége van?

A külön gyermekistentiszteleteken túl annak is nagy áldásai lesznek a családi vallásos nevelésben,

hogy gyermekeinket, amikor tehetjük, elvisszük magunkkal a templomba. A gyülekezet istentiszteleti életéhez ez még jobban hozzászoktatja a gyermeket, mint a külön gyermekistentisztelet, amelynek természetesen szintén megvan a maga jogosultsága és jelentősége. A gyermek talán nagyon keveset fog érteni az egész istentiszteletből, de azért ne gondoljuk, hogy semmi hasznát nem veszi. Fontos a számonkérés is: legalább a textus helyét és a prédikáció egy-két gondolatát el kell mondatnunk a gyermekkel.

Utoljára hagytam a legfontosabb, leghathatósabb nevelési eszközt: a *gyermeinkért való imádkozást*. Nemesak velük, hanem értük is imádkoznunk kell. A nevelés igen nehéz munka és tele van csalódással. De még nehezebb a vallásos nevelés munkája. Emberi erővel el sem lehet végezni. Az evangéliumot a gyermek is csak akkor fogadja be, ha szívét Isten Szent Lelke megnyitja. Ezért állandóan kérnünk kell Istent segítségét. Az nevel helyesen, aki imádkozni is tud gyermekéért.

Talán úgy tűnhetik fel, hogy túlságosan eszményi követeléseket támasztok. Fájdalom, a korszellem nem kedvez a családi vallásos nevelésnek. Csak igen kevés családban találjuk meg az igazi keresztyénségnek azt a levegőjét, amelyben a gyermek vallása kivirágozhatnék és fejlődhetnék. Nemrégien olvastam egy érdekes könyvet magyar középosztályunk társadalmi viselkedéséről (Makkai János: *Urambátyám országa*). Ebben a szerző a következő megállapítást teszi: „Megfigyelhető a magyar középosztálybeli család mindennapi életében a vallásos élet meglévő hiánya, vagy pedig a vallásnak teljesen az egyén életébe való utalása és a közösség gondolatából való száműzése. Nyugat-Európában és általában a keresztyén népeknél a családi életet sokhelyütt a mindennapi vallási szertartásosság jellemzi. Itt nincs különbség katolikus és protestáns vagy ortodox népek között... Az angolszászok, hollandok, sőt a németek is sokkal több vallási szertartást végeznek otthon, mint hasonló vallású magyar középosztálybeliek. Nálunk elég ritka az a ház, ahol étkezés előtt, vagy után imát mondanak és még ritkább, ha ezt a szertartást a családfő végzi, vagy ha azt a vendégek jelenlétében is csinálják. A vallásos elem hiánya más téren is megnyilvánul...” Sajnos, Makkai Jánosnak igaza van. De nemesak a külső szertartások hiányzanak — ami még nem volna olyan nagy baj! —, hanem a bensőséges keresztyén szellem is. Hiába hangzanak el nagyképű szónoklatok a „keresztyén-nemzeti” gondolat uralmáról, amíg a családok életéből hiányzik az igazi keresztyénség, addig mindez csak illúzió. Kulturánk, közéletünk igazi keresztyén szellemű megújítása csak akkor következhetik el, ha a keresztyén vallás ismét bevonul a családok életébe és az otthon egész légkörét áthatja. Ezért a magyar édesanyákra igen nagy feladatok várnak. Az otthon légkörét elsősorban az anya teremti meg. Imádkoznunk és dolgoznunk kell a családi élet megújulásáért. A jobb és boldogabb jövő biztos zálogai azok az otthonok, amelyekben Krisztus szelleme uralkodik. Csak az ilyen otthonokban lehet igazán eredményes a vallásos nevelés munkája.

Dr. Czegléd Sándor.

I R O D A L O M

Németnyelvű elismerés egy magyar könyvről. Hegyaljai Kiss Géza debreceni lelképásztor elbeszéléskötetét a Pester Lloyd így ismerteti: A szerzőt eddig mint lírikust ismertük és becsültük, mint tüzes dalok énekesét. Az előttünk fekvő kötet próza: elbeszélések, zsánerképek, história anekdoták stb. A költő költő marad, úgy tartalomban, mint a formában. Az ő kötetlen nyelve is telve van muzsikáló, zengő szépségekkel. És amit elbeszél, az tiszta költészet. Éspedig népköltészet. A népies alakoknak egész sorát mutatja nekünk falusiak, kisvárosiak, halászok, vadászok, parasztok, kézművesek, az intelligensek is szorosan egybenőve népköltészet. A népies alakoknak egész sorát mutatja nekünk falusiak, kisvárosiak, halászok, vadászok, parasztok, kézművesek, az intelligensek is szorosan egybenőve népköltészet. A népies alakoknak egész sorát mutatja nekünk falusiak, kisvárosiak, halászok, vadászok, parasztok, kézművesek, az intelligensek is szorosan egybenőve népköltészet. A népies alakoknak egész sorát mutatja nekünk falusiak, kisvárosiak, halászok, vadászok, parasztok, kézművesek, az intelligensek is szorosan egybenőve népköltészet. De a napfényes elbeszélésekben is gondosan kerül az író az útszélsőséget, mint az erőltetett pátoszt. Mérséklő jó ízlés, lelkiismeretes önellenőrzés és tanulság árulja el lépten-nyomon a képzett embert, az igazi művészt és a hivatott író. Több elbeszélése németül is megjelent. A kötet Singer és Wolfner kiadása.

K R Ó N I K A

Kormányképviselők. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 106.994—1943. VI. 1. számú rendeletével a főhatóságom alá tartozó gimnáziumokhoz a folyó iskolai év végén tartandó érettségi vizsgálatokra kormányképviselő-kül a következőket küldte ki: A békési gimnáziumhoz *Deresi Kovács Jenő* címzetes gimnáziumi igazgatót, a debreceni gimnázium A) csoportjához *Besse Gyula* leánygimnáziumi igazgatót, B) csoportjához *Dr. Kék Lajos* egyetemi nyilvános rendkívüli tanárt, színművészeti akadémia tanárt, a debreceni leánygimnáziumhoz *Dr. Karácsony Sándor* egyetemi ny. r. tanárt, a hajdúböszörményi gimnáziumhoz *Barra György* gyakorlógimnáziumi tanárt, a hajdúnánási gimnáziumhoz *Dr. Fejes Andor* gyakorlógimnáziumi tanárt, a hódmezővásárhelyi gimnáziumhoz *Szöllősy Géza* gimnázium megbízott igazgatót, a hódmezővásárhelyi leánygimnáziumhoz *Dr. Zehery Lajos* magyar királyi kúriai bíró, egyetemi címzetes nyilvános rendes tanárt, a karcagi gimnáziumhoz *Dr. Boda István* egyetemi nyilvános rendkívüli tanárt, kereskedelmi főiskolai tanárt, a kisújszállási gimnáziumhoz *Dr. Maday Pál* címzetes gimnáziumi igazgató, gyakorlógimnáziumi tanárt, a mezőtúri gimnáziumhoz *Fördös László* tanügyi főtanácsos, gimnáziumi igazgatót, a szatmárnémeti gimnáziumhoz *Tárczy Árpád* gimnáziumi igazgatót, a nagyvárad leánygimnáziumhoz *Dr. Mádi Papp Szász Tamás* jogakadémiai tanárt.

A kollégiumi Kántus Mátészalkára rendezett kirányulást április hó 10-én, ahol a Kollégium javára szépsikerű hangversenyt rendeztek. Az estély erkölcsi és anyagi sikerét Dr. Kincses Endre lelkész körültekintő előkészítése biztosította, ki nagy szeretettel fogadta a Kollégium fiait. A megnyitó beszédet Dr. Kincses Endre lelképásztor tartotta, míg a Kollégiumról D. Vasady Béla egyetemi tanár tartott értékes előadást. Baja Mihály debreceni lelképásztor költeményeiből olvasott fel s D. Dr. Nagy Sándor vallástanár a diákléteiből vett humoros felolvasásával szerepelt. A Kántus énekszámai mellett helyi szereplők is közreműködtek, a Kántus tagjai közül Telegdy József és Adorján István szavalattal. Adorján Gusztáv magyar dalok előadásával szórakoztatták a szépszámú közönséget. A református egyház tagjai nagy szíveséggel látták és fogadták az ifjúságot, kik vasárnap délelőtt a templomi istentiszteleten is énekeltek, míg a szolgálatot Dr. Vasady Béla egyetemi tanár látta e, a zsúfolt templomi gyülekezet előtt. A Kántus tagjai vasárnap délután Ökiritóra mentek át s ott Kalmár Dániel lelképásztor meghívására templomi és egyháztársadalmi ünnepélyt rendeztek szép sikerrel.

Révész Imre püspök szegedi előadása, mindszenti és esongrádi szolgálatai. Az „MÉ” jelenti Szegedről, hogy ott a békésbányai református egyházmegye presbiterei számára

szombaton érkezet volt, amelyre Dr. Révész Imre tiszántúli püspök is odaérkezett. Harsányi Pál esperes igehirdetése után Dr. Széll Gyula egyházmegyei gondnok, ügyvédi kamarai elnök nyitotta meg a gyűlést, majd Szabó Imre budapesti esperes, kormányfőtanácsos, Dr. Nagy Sándor tanácsbíró, ügyvéd és Tamás Ferenc egyházkerületi missziói lelkész adtak elő. Révész püspök záróbeszédet mondott. Este a Tisza-szálló termében a szegedi Lőrántffy Zsuzsanna Egyesület szeretetvendégségén Bakó Lászlóné, a szegedi református lelképásztor felesége mondott bevezetőt; Böszörményi Jenő, a szentesiek író-papja elbeszélést olvasta fel és több helyi szereplő után Révész Imre püspök nagyhatású előadása volt soron a most 300 éve született Zrínyi Ilonáról. „Unokamenye volt Lőrántffy Zsuzsannának és édesanyja II. Rákóczi Ferencnek, aki egyformán benne él minden vallásfelekezeti magyar szívében. A szigetvári hős Zrínyi még a protestáns hitet vallotta, de a megújuló római katolicizmus áramlatában a későbbi Zrínyiek már katolikusok lettek. És 1703 elején török földön az evangélikus Thököly Imre és erőshítű katolikus felesége, Zrínyi Ilona naponta egy református lelkész, Komáromi János vigaszt hallgatja s akkor, egyszer azt mondja neki a nagyasszony: Ne imádkozzék már énérttem kegyelmed, én Isten kezével már megfogtam Jézus Krisztusomat; bocsásson el, hadd menjek Hozzá... Lehetett-e ennek az asszonynak fia más, mint az a Rákóczi Ferenc fejedelem, aki emlékéremén a három egyház géniusainak közös áldozását ábrázoltatta?! És állíthatná-e valaki, hogy rossz lett volna Zrínyi Ilona vegyesházassága? Három különböző akol jégverte bárányait, íme, hogy összeterte Isten ott, a nikomédiai virágmezőn! Ó magyarok minden aklában Jézusnak, nem érzitek-e, hogy itt a végső idő, hogy mi is összeterelessünk, nem azért, hogy az egész világot katolikussá vagy protestánssá tegyük, hanem úgy, hogy nyomorúságok, kínok, bűnök sötét kavargásában egyszer mégis csak fogjuk meg Isten kezével Jézus Krisztust és öleljük át Zrínyi Ilonával együtt az Ó keresztjét, a mi egyetlen reménységünket!... (MÉ) — Szegedről másnap délelőtt Révész püspök Mindszentre ment s délelőtt itt, délután pedig Csongrádon prédikált. Már az előbbi helyen jelentékeny számban vettek részt katolikusok az istentiszteleten, Csongrádon pedig a szorongásig megtelt kis református templomban és annak árkaiban olyan közönség zsúfolódott össze, amelynek túlnyomó többsége katolikus volt. Megjelent a polgármester és a városi tanács, valamint a római katolikus egyházközség világi elnöke. Mindez teljesen spontán módon, minden legkisebb előkészítés nélkül történt, annyira, hogy ez a jelenleg a parányi (kb. 120 főnyi) református gyülekezetet lepte meg legjobban (Jelenvolt).

Református nők konferenciája lesz Debrecenben május 13—14-én délután 5 órakor a Kollégium Oratóriumában. Május 14-én pedig Lelkésznék konferenciája délelőtt 9 órától a kistemplomi egyházrész gyülekezeti termében Révész-tér 2. sz. alatt. Addig is, amíg részletes programot közölhetünk, felhívjuk első helyen az esperesné továbbmenőleg lelkészné testvéreink szíves figyelmét ezekre az alkalmakra, melyeket évek óta minden május közepén megrendezünk. Ez idén már Isten segítségével a debreceni Református Nőszövetségek rendezik meg a konferenciát. Szállást és ellátást sajnos, nem ajánlhatunk fel, de azokat, akik ezt magukra nézve meg tudják oldani, szívesen és szeretettel hívjuk a vidéki testvéreket is.

Istentiszteletet zavaróknak. Egy holland lelképásztort beszéde közben néhány fiatalember folytonos beszélgetéssel állandóan zavart. A prédikátor egy kis szünetet tartott átnézett a beszélőkön és a gyülekezetbe intézve szavait, így szólt: „Néhány év óta tartózkodom azokat megróni, akik beszéd közben figyelmetlenül viselkednek. Egyszer ugyanis nagy tévedést követtem el. Mialatt beszéltem, egy fiatalember époly illetlenül zavart, mint ma néhány hallgatóm. Állandóan nevetett, beszélgetett. Megállottam és komolyan megfédtem. Mikor istentisztelet után szobámba mentem, egyik presbiterem lépett be s azt mondta, hogy hibát követtem el, mert a fiatalember, akit megdorgáltam, idióta. Azóta mindig félek az ilyen békebontókat figyelmeztetni, akik illetlenül viselkednek, mert nem szeretném megegyezően ugyanazt a tévedést elkövetni, hogy gyengeelméjűeket nyilvánosan megbüntessek.“ A kis történet elérte célját s a lelképásztor befejezte beszédét anélkül, hogy zavarták volna.

Német lelkészek a háborúban. Das Evangelische Deutschland és a Deutsches Pfarrarblatt hétről-hétre hírt ad azok-

ról a lelképásztorokról, theologusokról és papfiúkról, akik hősi halált haltak, megsebesültek, vagy kitüntetésben részesültek. A hősi halottak között van többek között a bécsi hittudományi kar egyháztörténet professzora is: lic. Hans Georg Öpitz.

A Németbirodalom népfőiskoláiban az 1940. évi statisztika szerint a növendékek 54,1%-a volt protestáns, 43,7%-a római katolikus. A tanítók közül kerekén százezer volt protestáns, 82,026 római katolikus, más keresztyén felekezethez tartozott 367. „istenhívó“ volt 16,547, míg 296 valamely világnézeti csoport tagjának tartotta magát.

A Szovjetunióban az Istentelenség Szövetsége az utóbbi évek alatt megerősödött. 1941 végén a mozgalomnak 62 osztálya volt 115,000 sejtrel, míg az előző évben csak 95,000 volt. A Szövetség tagjai kétféle háromszázazerezzel hárommillió-ötszázazerezzel emelkedtek. Hivatalos lapjuknak, az „Istentelenség“-nek kétféle kétszázazerezzel előfizetője van.

Hollandiában a legújabb statisztikai adatok szerint a lakosság 52,4%-a tartozik a református egyházhoz a szigorú reformátusokkal együtt. 36,4% római katolikus.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1291—1943. szám. *Másolat.*

TÁRGY: Református népiskolák tanmenete.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű iskolaszéki elnök és valamennyi tanító úrhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 81.803—1943. V. 1. szám alatt a református Konvent előterjesztésére hozzájárult ahhoz, hogy a református népiskolák tanítói az 1943—44. iskolai évre készítenő tanmeneteiket felülvizsgálatra való bemutatás kötelezettsége nélkül használhassák az említett tanévben. Utasítást adott egyidejűleg a kir. tanfelügyelőknek és körzeti iskolafelügyelőknek arra, hogy iskolalátogatásaik alkalmával lássák el az iskolák tanítóit a tanmenetek tökéletesítésére irányuló tanácsokkal.
Debrecen, 1943 április 8.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1451—1943. szám. TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS.

Özv. Szilágyi Gyuláné, a nagyenyedi Bethlen-kollégium igazgatójának özvegye, budapesti (Hidegkúti-út 123/a Szanatórium) lakos kérésére elrendelem Piskárkosi Szilágyi Mihály és ennek édesanyja születési helyének és idejének felkutatását.

Piskárkosi Szilágyi Mihály 1777—1782. között született Hegyközkovácsiban vagy környékén, és 1820-ban halt meg Tamáshidán. Nevezett 1803-ban Feketergyamatra, 1808-ban Vadászra és 1818-ban Tamáshidára ment lelképásztornak és itt halt meg 1820-ban.

Fentnevezettek születési vagy halálozási anyakönyvi bejegyzésének megtalálása esetén kérelmező értesítendő, aki a felmerülő költségek megtérítését vállalta.

Debrecen, 1943 április 9.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1519—1943. szám. TÁRGY: Dr. „Bognár István: A győzelmes repülés titkai“ c. művének ajánlása.

KÖRLEVÉL

közép- és középfokú iskoláink tekintetes igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Hivatalos Közlöny folyó évi március 1-i számában Dr. Bognár István: A győzelmes repülés titkai c. művét a közép- és középfokú iskolák tanári könyvtáraiba való beszerzésre ajánlotta. Az Országos Közoktatásügyi Tanács Ifjúsági

Irodalmi Bizottsága pedig ugyanezt a művet besorozta ugyanezen iskolafajok ifjúsági könyvtárának V., VI., VII. csoportjában beszerzendő művek közé.

Közép- és középfokú iskoláinknak az említett művet a tanári könyvtár számára beszerzésre ajánlom.
Debrecen, 1943 április 16.

D. Dr. Révész Imre s. k.,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1597—1943. szám. TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS.

Vi ez Halász László m. kir. főhadnagy püspökladányi (VI. Kmsz. zlj. Parancsnokság) lakos keresi nagyapja Magyar Benedek születési adatait és az erről készített anyakönyvi kivonatot és nagyapja Magyar Benedeknek Jankuj Máriával kötött házasságának adatait származásának igazolása végett.

Magyar Benedek születését 1844 körül, talán több évvel előtte és a házasságot Jankuj Máriával (esetleg névelírás miatt Janki Máriával) kötötték 1862. év körül.

Amely egyházközségtől fentnevezett a két anyakönyvi kivonatot megkapja, annak kiállítási és kutatási díj címén 20—20 P-t ajánl fel.

Debrecen, 1943 április 13.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1642—1943. szám. TÁRGY: Tornatermek tisztántartása.

KÖRLEVÉL

közép- és középfokú iskoláink tekintetes Igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 239,164-1943. IX. 2. ü. o. szám alatt valamennyi tankerületi kir. főigazgatóhoz a következő rendeletet intézte:

„A fejlődő szervezet megóvása érdekében fontos, hogy a tanulók tiszta, pormentes levegőjű teremben végezzék testnevelési gyakorlatukat, mert a poros levegőjű teremben végzett gyakorlatokkal többlet rombolunk a gyermeki szervezeten, mint amennyit a testnevelés használ. A fentiek alapján a jövőben az intézeti tornatermek tisztántartására fokozottan nagy súlyt helyezek, mert ezt a testnevelési követelmények és a tornatermek nagyobb igénybevétele megkívánja.

További intézkedés megtétele végett szükségesnek tartom, hogy Méltóságod a tornatermek tisztaságát, sport- és játékeszközök karbantartását, a tornatermek szellőztetését az általános tanulmányi és testnevelési tanulmányi felügyelők útján ellenőriztesse.

Oly intézetekben, ahol az altisztek annyira túlterheltek (különösen a téli hónapokban) munkájukban, hogy a tornatermek gondos takarítását elvégezni nem tudják, szükséges a terem tisztántartására külön takarító személy beállítását.

A mindennapi vagy heti egy alkalomra felfogadott takarító személy költségei további intézkedésig, kivételesen a sportkörü díjak beszerzésekre fordítható 40%-ának egy részéből fedezhető. Természetesen első követelménye ennek a sportkörök eredményes működésének biztosítása.

Felhívom közép- és középfokú iskoláink igazgatóit, hogy a fenti miniszteri rendeletben foglaltakhoz alkalmazkodni szíveskedjen.

Debrecen, 1943 április 16.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1723—1943. szám. TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS.

Gaal Zoltán kárp. c. szakaszvezető, balkányi lakos kérelmére elrendelem Gaal Elek és Balogh Antónia házasságkötési helyének és idejének, további Kriston (esetleg Gaal) Ilona, Wimersperg Manóné 1870. évi születési helyének felkutatását.

Gaal Elek és Balogh Antónia 1870 körül Debrecen vagy Balkány környékén esküdtek.

Gaal Elek és Balogh Antónia esketési, továbbá Kriston

(Gaal) Ilona születési anyakönyvi bejegyzésének megtalálása esetén kérelmező értesítendő, aki a felmerülő költségeket készséggel meg fogja téríteni.

Debrecen, 1943 április 16.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1734—1943. szám. TÁRGY: Állami tanárok és tanítók megválasztása.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tekintetes igazgatóságához és a nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 82,222—1943. V. 1. ü. o. szám alatt azt közli velem, hogy az egyházi hatóságok alá tartozó iskolákhoz sok esetben állami szolgálatban álló tanárokat és tanítókat választanak meg s a megválasztott tanárok és tanítók a közoktatásügyi hatóságok előzetes tudta és hozzájárulása nélkül hagyják el állami állásukat. Emiatt egyes állami iskolák működésében a nevelés és tanítás eredményében kockázatos zavar, sőt fennakadás következhetik be, mert nagymérvű és tanítóhiány miatt nem lehet idejében gondoskodni a távozó személyek pótlásáról.

Utasította a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a tankerületi főigazgatókat, hogy a tanárok és tanítók minden olyan esetben, amikor nemállami iskolánál kívánnak elhelyezkedni, még a pályázati kérvény benyújtása előtt jelentsek be erre irányuló szándékukat az illetékes tankerületi kir. főigazgatóknak és kérjenek hozzájárulást a pályázathoz. E nélkül a hozzájárulás nélkül a választás államilag jóvá nem hagyható. Az ilyen tanárok megválasztásuk esetén is csak akkor hagyhatják el állami iskolai állásukat, ha ahhoz a tankerületi kir. főigazgató hozzájárul.

Felhívom az igazgató és iskolaszéki elnök urakat, hogy az előbb említett rendeletben foglaltakat tudomásul venni szíveskedjenek, s egyben figyelmükbe ajánlom azt is, hogy felekezeti tanáraink és tanítóink is csak abban az esetben hagyhatják el itteni állásaikat és pályázhatnak állami iskolákhoz, ha erre tőlem az illetékes iskolai hatóság előzetes javaslata alapján engedélyt nyert. Ilyen javaslatok csak az esetben terjesztendők be, ha az állásváltogatás alaposan indokolt és ha a tanár mással pótolható.

Debrecen, 1943 április 16.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

HÍRDETMÉNY.

Folyó évi április hó 28. és 29-én *gyakorlóiskolai tanítói vizsga* lesz a Kollégium tanítóképzőintézetében. A vizsgálat díjtalan. A vizsgázni óhajtok április hó 21-ig küldjék be kérelmeiket a Tanítóképző Igazgatóságához.

Az igazgatóság.

A debreceni református Kollégium tanárképzőintézetétől.

FELVÉTELI HÍRDETMÉNY.

A debreceni református Kollégium tanárképzőintézetében az 1943—44. tanévre néhány ingyenes és kedvezményes hely kerül betöltésre. A tagok teljes ellátásban részesülnek, az intézet kb. 6000 kötetnyi könyvtárát állandóan használhatják, doktori értekezésük kinyomatásában vizsgasegélyt, a modern nyelvi szakosok külföldi tanulmányi segélyt is kapnak. Mindnyájan kötelezően résztvesznek a református tanárképzőben tartott előadásokon és bibliaórákon. Pályázhatnak olyan református vallású kiváló tanulók, akik az 1942—43. tanévben tettek érettségi vizsgálatot jeles eredménnyel, és akik vallásos lelkületük alapján elhivatottságot éreznek arra, hogy a tanárképző vallásos nevelésében odaadással résztvegyenek, s majdan az egyház középiskolaiban nevelőmunkát végezzenek.

A *sajátkezűleg írt* felvételi folyamodvány a Tanárképző Igazgatóságához intézendő és folyó évi augusztus 15-ig küldendő be a református Tanárképző Igazgatósághoz (Debrecen, Kollégium címre). A folyamodványhoz mellékelni kell a következőket:

1. az V—VI—VII—VIII. osztályról szóló bizonyítványokat;
2. az érettségi bizonyítvány hiteles másolatát;
3. születési anyakönyvi kivonatot;
4. a szülők vagyonai állapotáról szóló — egy évnél nem idősebb — hatósági bizonyítványt;

5. a tanári pályára való alkalmasságot igazoló hatósági orvosi bizonyítványt;

6. az intézet vallás tanárától kiállított és igazgatójától láttamozott ajánlást arról, hogy a pályázó református keresztvény meggyőződéses, vallásos ifjú, aki a református tanárképző célkitűzéseit majdan nevelői munkájában érvényesíteni alkalmas és belső odaadásból kész;

7. közjegyző előtt készített hiteles kötelezvényt arról, hogy folyamodó a tanári oklevél elnyerése után legalább három évig a református egyház, elsősorban a tiszántúli református egyházkerület középiskoláiban teljesít tanári szolgálatot, ellenkező esetben a tanárképzőtől nyert összes jótéményt öt év alatt visszafizeti, továbbá, hogy első nyomtatásban megjelenő tudományos dolgozatának (doktori disszertációjának) ötven példányát a tanárképző rendelkezésére bocsátja ellenszolgáltatás nélkül;

8. végül válasz céljára szolgáló megcímezett és portómentesített levelezőlapot vagy levelet.

A folyamodványban jelezni kell a folyamodó atyjának (gyámjának) nevét, polgári állását, pontos lakáscímét, a *szaktárgyakat, amelyeket a jelölt választani kíván és azt, hogy mily fokú idegen nyelvismerettel rendelkezik. A személyes bemutatkozás kötelező júniusban vagy augusztus 15-én. Debrecen, 1943 április 18-án.*

Dr. Péter Zoltán,
igazgató.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

Bököny református leányegyházközsége katonai szolgálatra bevonult tanítójának helyettesítésére azonnali hatállyal helyettest keres. Pályázhatnak nők is. Kérvények Református Lelkészi Hivatal Geszteréd címre küldendők.

Esztári református egyházközség pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett 11. sz. kántorhelyettesi jérfitanítói állására. Lakás természetben, fizetés törvényszerű, kötelesség díjlevél szerint. Állás választás jogerőre emelkedése után azonnal, esetleg presbitérium engedélyével szeptember elsején foglalandó el. Szabályszerűen felszerelt pályázatok e hirdetmény megjelenésétől számított 21 nap alatt küldendők Református Lelkipásztori Hivatalhoz, Esztár, Bihar megye.

A **kisvárdai** református egyházközség pályázatot hirdet az elhalálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: háromszoba-fürdőszobás lakás, 13 kat. hold 1028 m²-ől föld, stóla (13 értékegység), évi 160 P belmissziói díj, kertválság, 20% helyi hozzájárulás és fizeteskiegészítő államsegély. Földek adóját egyház fizeti. Kötelességek: presbitérium által kijelölt osztályok tanítása, összes kántori teendők ellátása, vegyes- és gyermekkar vezetése, ifjúsági egyesületben segítség, belmissziói és egyháztársadalmi teendők. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázati határidő apr. 30. Presbitérium pályázók közül néhányat — jelölt költségére — bemutatkozó szolgálatra fog kérni. Korteskedés kizárási ok. Szabályszerűen felszerelt pályázatok Református Iskolaszék, Kisvárdai címre küldendők.

Iskolaszolgái alkalmazást keres a harctéren könnyebb-fajta balkar sérülést szenvedett honvéd őrzető, aki sérülésével eddigi földműves napszámosi munkáját végezni nem tudja, de mint iskolaszolga ez új foglalkozását jól el tudná látni. Irni, olvasni jól tud, hat elemi osztályt végzett, nős, felesége is református. Alkalmaztatását tábori lelkésze ajánlja. Címe: Kovács József őrzető Kaba, Szoboszlai-oldal 1573. szám.

TARTALOM:

Narancsik Imre: „Bizony, Istennek fia vala ez”
Dr. Czeglédy Sándor: Vallásos nevelés a családban
Narancsik Imre: Dr. Szentpéteri Kun Béla: Az Egyetemmi Alakulás Története
Irodalom — Krónika — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetmények — Hirdetések

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalat. 1943—1079

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez

A Gáz

a legjobb, legolcsóbb, legtisztább
a legkényelmesebb;
a leggyorsabban kezelhető;
melege pontosan szabályozható;
számlaértéke egy hónappal későbbben fizetendő.

Fűtők, tűzhelyek, autógézserek, fürdő- és fűtőkályhák
olesón kaphatók.

Díjtalan felvilágosítások, készülékek bemutatása,
költségvetés.

BATTHYÁNY-UTCA 17. SZ.
Telefon: 28-53. sz.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés
DEBRECEN
TELEFON: 20-06 és 15-41

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI, MEZŐGAZDASÁGI, HÁZTARTÁSI,
GÁZOLTALMI és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyűmölcsöztet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyóít.
Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával.

TELEFONOK:

Bank: 19 70. és 22-32. Terményosztály: 8-66. szám.

Papi palástot és süveget

a közismert, közkedvelt hivatalos O. R. L. E. palástokat
jutányos áron készíti

Szenási Sándor

Hódmezővásárhely, Tavasz-u. 20. sz.

JÓ MINŐSÉG! PONTOS MUNKA! KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
Református iparos.

A „TAKARÉKOSSÁG” KERESKEDELMIRT

kötelékébe tartozó cégek ma is változatlan feltételek mellett s zavartalanul állanak rendelkezésére mindazon mt. vásárlóknak, kik mindenkor pontos fizetményeik igazolására érvényes vásárlási utalvánnyal rendelkeznek!

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA

ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.
PECS, József-u. 30. TELEFON: 17-14.

Fióküzem: Rákospalota, Pázmány-utca 72. sz.

Telefon: Budapest, 494-497. Új orgonák, mindennemű javítás és átépítés. Kitűnő hangú harmóniumok. Méltányos feltételek, művészi kivitel.

